

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

Katedra antropologie

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Marcela Brabačová

Název práce: Vesnice Skalná na Chebsku: Současná situace českých reemigrantů z Rumunska

Oponoval *Mgr. Lukáš Hanus*

1. CÍL PRÁCE (*uvedte, do jaké míry byl naplněn*):

Hlavním cílem práce, který si autorka definuje v posledním odstavci úvodu bakalářské práce, jest „provést návratný výzkum ve vesnici Skalná za účelem zjištění, zda ještě existuje komunita reemigrantů z Rumunska, kterou v roce 1981 popsala ve své diplomové práci Milena Secká, a jak vypadá její současný život“ (str. 8). První část týkající se existence komunity rumunských reemigrantů je ve stanoveném cíli poměrně nešikovně definovaná. Z odborné literatury, novinových článků, krajanského tisku a internetových zdrojů je existence silné populace rumunských reemigrantů velmi dobře známa, její stvrzená existence proto není žádným překvapením. Faktem ovšem je, že práce přinesla specifické údaje o životě reemigrantů v této lokalitě. Kontury specifických forem života rumunských reemigrantů práce obsahuje. Zjištění se ale nesou ve stejném interpretačním schématu, jaké bylo v práci Mileny Secké z osmdesátých let. Data proto nepřekvapují a spíše potvrzují již známá fakta o životě reemigrantů v první a druhé generaci. Popisné etnografii života sledovaných aktérů je věnovaná podstatná část analýzy terénního výzkumu, proto je možné konstatovat, že cíle práce byly naplněny. Jedním z pobočných cílů, uvedených v úvodu práce, je ověření, že etnografická práce je „schopná poskytnout kvalitní podklad pro další vědecká zkoumání a také odhalit nové skutečnosti, stejně jako práce antropologická“ (str. 6). Tento cíl se paradoxně badatelce nepodařilo potvrdit, protože použila interpretační schéma, které je z dnešní pozice paradigmaticky překonáno a nepřináší nic nového. Užití tohoto schématu zdůvodňuje experimentem s návratovým výzkumem (viz dále), což je relevantní. Autorce se ale nepodařilo dostatečně vytěžit v analytické části práce použití klasické etnografické metody, která v mnoha momentech klouže po povrchu. Přitom autorka na několika místech pochybuje o datech, které se k ní ze strany aktérů dostala, a z textu je znát, že autorka mohla zajít v analýze mnohem dále. Tomu ovšem sama zamezila svými výzkumnými předpoklady, což je ovšem v celku práce relevantní. Znalý čtenář se ovšem nemůže zbavit dojmu, že se mohl dozvědět ještě o něco více. Z přístupu, jehož cílem je dodat relevanci etnografické práci je znát spíše ambice vedoucího práce, než motivace autorky práce, což autorku a její intelektuální potenciál poškozuje. V celku jsou ale vytyčené cíle naplněné velmi bohatě.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*):

Autorka práce se rozhodla k zajímavému experimentu. Zrealizovala návratový výzkum dle interpretačního a metodologického schématu, jenž užívala Milena Secká při svém výzkumu typologicky stejné skupiny aktérů. Tento návratový výzkum ovšem provedla jiná osoba, zde autorka bakalářské práce. Experimentálního přístupu si cením, je to výsostně současný přístup. Nelze se ale z logiky věci ubránit dojmu, že kdyby tento návratový výzkum po třiceti letech dělala sama Milena Secká, jistě by neinterpretovala práci v rámci stejného paradigma, jako v minulosti. V tomto je experimentální přístup

velmi statický a neposouvá dál ani experimentální koncept, ani atraktivitu etnografických zjištění. Je logické, že si autorka práce vybrala právě někdejší práci Mileny Secké. Pokud je mi známo, nikdo jiný se právě obcí Skalná nezabýval takto do hloubky. Je ovšem nutné říci, že práce Secké z osmdesátých let není příliš kvalitní, a to ani z dobových měřítek. Autorka práce se tak „zakopala“ v metodologické a analytické topornosti jiné autorky. Jak jsem napsal výše, v mnoha momentech je zřetelné, že by byla schopná Seckou v určitých momentech hravě překonat.

První část práce je zhodnocením přínosu a postavení oboru etnografie v porovnání s dalšími příbuznými disciplínami etnologie a soc. kul. antropologie. K samotnému teoretickému zakotvení práce se proto dostává až po této pasáži. Shrnutí historie disciplíny je napsáno velmi obsažně, a je vidět, že autorka dobře rozumí, jak jsou jednotlivé vědní obory konstituovány, a co je navzájem odlišuje.

Náročný úkol, který je zde daný legitimizací experimentálního přístupu v „dokončení“ výzkumu návratem „po letech“ se ale autorce v analytické části nepodařilo zcela rozpracovat. Veškerá atraktivita mířící do oblasti literární reflexivity se utápí v doslovném používání přístupů, které ve své práci z roku 1981 používala sama Secká. Autorka bakalářské práce používá stejné kategorie, která občas, naštěstí, obohacuje o další poznatky.

Seznam prostudované literatury je široký a svědčí o tom, že se autorce podařilo obsáhnout téma a dobře se v něm zorientovat.

I když si nemyslím, že pro bakalářské studenty je terénní výzkum nebytným předpokladem bakalářské práce, tak vysoce cením šíři výzkumu. Zjištění jsou v tomto směru bohatá, ovšem metodologická a teoretická konformita s prací Secké nedovolila autorce jít dále. Vkrádá se proto neustále myšlenka, že při opuštění mnoho let překonaného paradigma mohla vzniknout ještě zajímavější práce, než kterou bakalářská práce v této podobě je. Teoretický přístup je pouze kopírováním ne příliš zajímavého přístupu Secké. Práce je vyvážená, nejefektivnější je právě v rešeršní části týkající se vývoje etnografie u nás. Celkově se jedná o velmi zdařilou práci, jež je dobrým příslibem do budoucna. V přílohách se můžeme setkat s příjemnými dodatky k výzkumu, příběhy doplňujícími terénní výzkum. Ukazují na citlivý přístup autorky k respondentům v rámci výzkumu.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*):

Práce je bez pravopisných chyb. Citace jsou provedeny důkladně, jak v textu, tak v seznamu literatury.

V několika případech bych v textu doporučil použít uvozovky při používání některých termínů. Citace doplňují vyjádřené myšlenky přesně, jsou argumentačně nosné. Členění kapitol souvisí s použitou metodologií. Zdá se mi poměrně otrocké a příliš podřízené jednotlivým tématům. K teoretické syntéze nedochází. Práce je psána vyzrálým literárním jazykem, bez krkolomných obrátů.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*):

Práce překvapí šířkou svého záběru a nasazením autorky v terénu. Přesto přese všechno se ovšem autorce nepodařilo vytěžit potenciál experimentu s návratovým výzkumem. Současný proud sociální a kulturní antropologie tíhne k reflexi role autora, a odráží se v něm především od teorie. Zde se jednalo a o kontinuitu s výzkumem Secké především v metodologické rovině. Zajímavé myšlenky, které si mohla autorka položit a konfrontovat je s terénem se proto neobjevily. V důsledku autorka nijak nepřekonává metodologický nacionalismus, který je v díle Secké všudypřítomný. Tématika českých krajanů v druhotných diasporách je téma, které současná sociální antropologie má co nabídnout, a naopak. Vliv na proměny identit reemigrantů v prvních a dalších generacích jsou materiálem, který se dá zobecnit na širší pole bádání o stavu kolektivních formací v současném světě. Je proto nanejvýš škoda, že se autorka vyhnula inovativnímu přístupu a nepostihla ani ty nejkřiklavější příklady primordialistického přístupu v díle Secké. Lze doufat, že se nadaná autorka v budoucnosti oprostí od deskriptivního etnografického přístupu, nepříjemně zavánějící fetišizací tématu a skrytým pozitivismem, a akceptuje vyšší výzvy.

Nejdůležitějším hodnocením ovšem jest, že práce překonala nároky na bakalářskou práci kladené v mnoha směrech. V práci je skvěle pracováno s analýzou textu, je doplněna terénním výzkumem a držím kompaktně pohromadě. V tématu se autorka zorientovala na výborné úrovni, především pak faktograficky.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

Bylo by vhodné, aby autorka zdůvodnila, proč si vybrala poměrně rigidní formu vědeckého přístupu k tématu a terénu, a o co si myslí, že vědní disciplínu obohatila tím, že nereflektovala prakticky žádný ze současných přístupů ke krajanskému tématu z děl dalších autorů? Pokud autorka konstruktivně vysvětlí svou pozici, navrhuji hodnocení výborně.

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

Výborně/velmi dobře.

Datum: 27.5.2013

Podpis: Mgr. Lukáš Hanus

Stvrzuji, že autorem posudku je Mgr. Lukáš Hanus.

28.5.2013

Doc. Petr Lozoviuk, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická
katedra antropologie